

Årsredovisning 2003

Bengtstofts

Innehållsförteckning

1. Allmänna förutsättningar i kommunen	2
1.1 Befolkningsutveckling	2
1.2 Arbetsmarknaden	3
1.3 Näringsliv	4
1.4 Omvärldsförhållanden	4
2. Arbetet med kommunens ekonomi 2003	4
3. Ekonomiska förändringar och iakttagelser	5
3.1 Problemområden	5
3.2 Pågående arbete – styrning och ledning	5
4. Kommunpresentation	5
4.1 Kommunkoncernen	5
4.2 Väsentliga händelser under året	8
4.3 Väsentliga personalförhållanden	8
4.4 Sjukfrånvaroredovisning	9
4.5 Jämställdhetsarbete	9
4.6 Systematiskt arbetsmiljöarbete	10
4.7 Miljöredovisning	10
4.8 Förväntad framtida utveckling av kommunkoncernen	11
5. Ekonomi 2003	13
5.1 Ekonomiskt utfall	13
5.2 Driftredovisning i sammandrag	14
5.3 Investeringar	15
5.4 Analys av kommunstyrelsen och nämnderna	16
5.4.1 Kommunstyrelsen	16
5.4.2 Socialnämnden	18
5.4.3 Kultur- och Utbildningsnämnden	20
5.4.4 Samhällsbyggnadsnämnden	21
5.4.5 Miljö- och räddningsnämnden	22
5.5 Finansiering	23
5.6 Ekonomisk översikt	24
5.6.1 Finansiella mål	24
5.6.2 Skatteutfall och generella statsbidrag.	25
5.6.3 Pensioner	25
5.6.4 Eget kapital och soliditet	25
5.6.5 Balanskravet	25
6. Historisk resultatjämförelse fem år i sammandrag	40

Kommunstyrelsen i Bengtsfors kommun avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2003.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 2003

1. Allmänna förutsättningar i kommunen

1.1 Befolkningsutveckling

Befolkningen i Bengtsfors kommun har under flera år minskat successivt. Under år 2003 bromsades dock minskningen något. Det är skillnaderna mellan in- och utflyttade som har börjat stabiliseras och detta medför att minskningen i kommunen bromsas upp. Födelsenettet ligger fortfarande på minus men är det bästa resultatet sedan 1998. Under perioden 1998-2003 minskade befolkningen med 768 personer.

År	Folkmängd	Förändring
2003	10436	-80
2002	10516	-169 *
2001	10685	-211
2000	10896	-136
1999	11032	-172
1998	11204	-86

År	Födda	Döda	Födelsenetto
2003	84	142	-58
2002	82	179	-97
2001	66	167	-101
2000	97	161	-64
1999	91	159	-68
1998	87	143	-56

* SCB:s justeringar av den totala summan.

In- och utflyttning

År 2003 flyttade 412 personer till Bengtsfors kommun och 433 personer flyttade ut. Flyttningsnettot, -21 personer, är bättre än på många år och tycks ha stabiliserats.

År	Inflyttade	Utflyttade	Flyttningsnetto
2003	412	433	-21
2002	391	469	-78
2001	366	476	-110
2000	385	454	-69
1999	396	499	-103
1998	325	371	-46

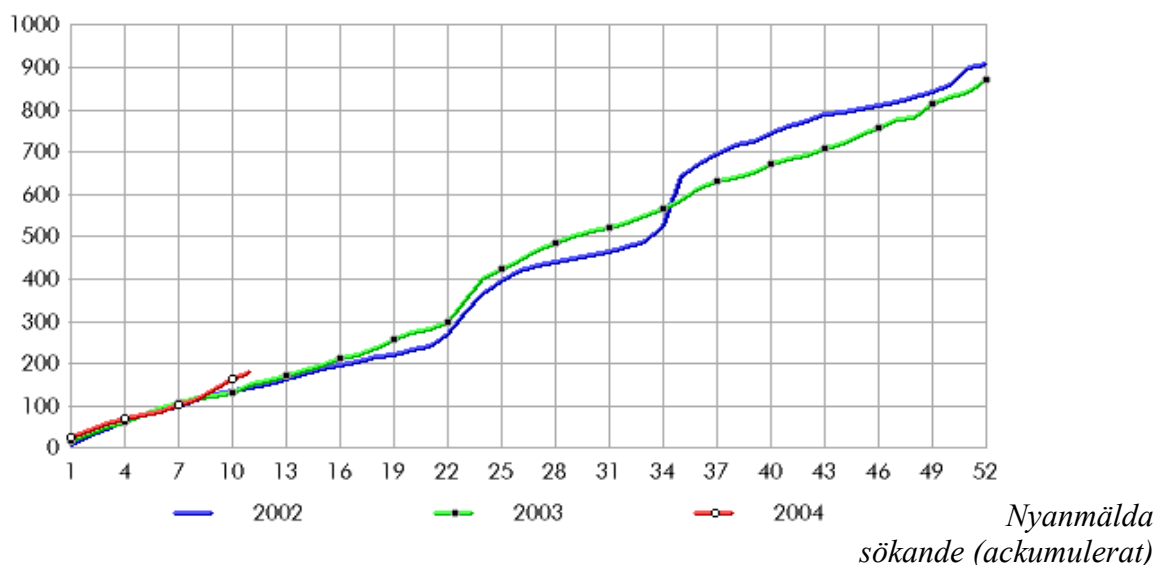
Skillnaden mellan antalet födda och döda tillsammans med skillnaden mellan in- och utflyttade ger en befolkningsminskning med 80 personer år 2003.

Kommunen har ett stort arbete framför sig för att kunna skapa förutsättningar så att trenden med befolkningsminskningen kan stävjas. Kommunen befinner sig i en fas där nya arbetstillfällen måste skapas i andra och nya branscher än inom tillverkningsindustrin. Den vikande befolkningsutvecklingen har även en direkt påverkan på kommunens ekonomi i form av minskade skatteintäkter och statsbidrag.

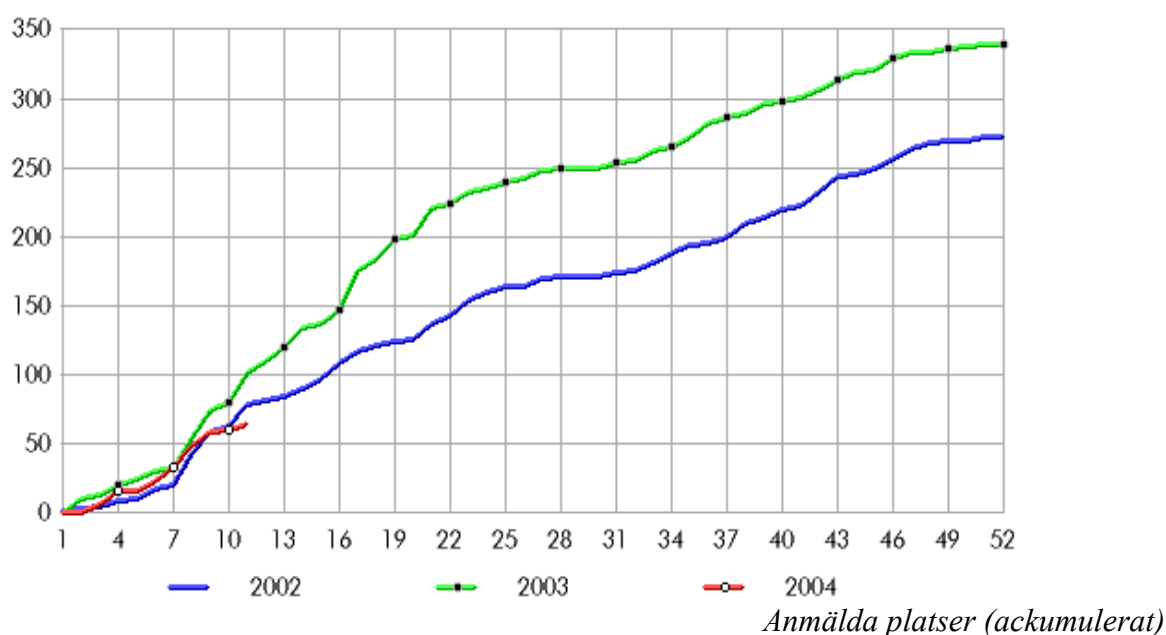
1.2 Arbetsmarknaden

Andelen arbetslösa och andelen i arbetsmarknadspolitiska program av arbetskraften i kommunen uppgick i genomsnitt för 2003 till 7,7 %. Det kan jämföras med riket i helhet som uppvisade en total arbetslöshet om 7,1 %. I jämförelse med föregående år har den totala arbetslösheten minskat med ca 3 procentenheter. Bland Dalslandskommunerna hade Bengtsfors kommun den näst högsta andelen arbetslösa (Åmål uppvisade en arbetslöshet om 7,8 %). Öppet arbetslösa (personer som ej ingår i arbetsmarknadspolitiska åtgärder) i kommunen var i genomsnitt 5,2 % för år 2003. Jämförande siffra för riket var 5,0%.

Antalet nyanmälda arbets sökande (redovisas nedan) minskade något under 2003. I jämförelse med år 2002 var det 37 personer färre som anmälde sig arbetslösa hos arbetsförmedlingen. Utvecklingen för början av år 2004 följer i stort utvecklingen de senaste åren i fråga om nyanmälda sökande.

Andelen anmälda platser (ackumulerat) redovisas nedan. Utvecklingen visar att det 2003 var 68 fler platser anmälda till arbetsförmedlingen än föregående år. Inledningen av 2004 visar dock en negativ utveckling vad gäller antalet nyanmälda platser.

1.3 Näringsliv

Kommunen drabbades under hösten av två större varsel, dels Dalslands sjukhus där ca 60 arbetstillfällen försvinner, dels Segerström och Svensson där 119 anställda förlorar sina arbeten i Bengtsfors. Varslet på Fehrer i Dals Ed berör också ett antal anställda boende i Bengtsfors kommun.

För att uppnå målet med ett positivt näringslivsklimat i kommunen anställdes i början av året en näringslivschef vars uppgift är att arbeta med sysselsättningsfrågor och utveckling av näringslivet. Det långsiktiga näringslivsarbetet har också till viss del integrerats i det arbete som kommunens utvecklingsgrupp arbetar med, se vidare under punkt 1.4.

1.4 Omvärldsförhållanden

I slutet av år 2002 presenterades en omvärldsanalys för Bengtsfors kommun och under året har arbetet med att omsätta analysens slutsatser i praktiken påbörjats. Kommunstyrelsen har tillsatt en utvecklingsgrupp som startat upp ett utvecklingsarbete. Först under hösten har utvecklingsgruppen funnit sin form och arbetet kommit igång på allvar. Detta hänger samman med att Tillväxtdelegationen utsett Bengtsfors till pilotkommun i kommunikationsfrågor och att en projektledare utsetts för detta arbete. Utvecklingsgruppen har genomfört en utbildning i kommunikationsfrågor och har därefter arbetat fram förslag till riktlinjer för en utvecklings- och kommunikationsstrategi.

2. Arbetet med kommunens ekonomi 2003

Verksamhetsåret 2003 har till stor del präglats av ekonomistyrning. De nya ekonomistyrreglerna och det processinriktade arbetssättet, som utarbetades under hösten 2002, har på allvar implementerats i organisationen och 2003 är det första helåret som följt den fastslagna

ekonomiprocessen. Kommunstyrelsens utskott har under året haft regelbundna möten med samtliga nämndsutskott angående ekonomin och i april genomfördes en ekonomidag där förtroendevalda, kommunens chefer och ekonomer, fackliga representanter och revisorer deltog.

3. Ekonomiska förändringar och iakttagelser

3.1 Problemområden

Kommunen har identifierat ett antal problem och en del av dessa har hanterats i den nya budgetmodellen medan andra kräver mer övergripande åtgärder. De största problemområdena är "Learproblematiken" och verksamhetsmässiga problem med lokalanknytning.

- **Avtalet med Lear Corporation AB** vad gäller hyresintäkter samt terminssäkring av valuta löper ut 2007-09-30, vilket leder till ett intäktsbortfall på ca 18 Mkr årligen. Detta faktum har hanterats i kommunfullmäktiges beslut § 118/2003 budget år 2004 med plan 2005 - 2007 genom att sammanlagt 40 miljoner kronor under åren 2004-2006 avsätts för att successivt anpassa utrymmet till 2007 års nivå.
- Det andra stora problemområdet som identifierades, och som fortfarande kvarstår, är ett antal **verksamhetsmässiga problem** som samtliga har **lokalanknytning**. Det gäller bland annat:
 - Industrifastigheterna
 - Baldersnäs
 - Dalia
 - Skolororganisationen
 - Björkåsens användning
 - Halmens Hus

3.2 Pågående arbete – styrning och ledning

Det intensiva arbete som genomfördes under åren 2002-2003 innebär att kommunen har en god grund för att styra upp ekonomi och verksamhet. Arbetet fortsätter nu enligt fastställd ekonomiprocess och styrregler. Parallellt med detta arbete har ett antal styrdokument och riktlinjer tagits fram eller reviderats och ytterligare dokument är under beredning. Ett led i kommunstyrelsens arbete med styrning och ledning är de planeringsdagar kommunstyrelsen genomfört tillsammans med ledningsgruppen i januari 2003 och januari 2004.

4. Kommunpresentation

4.1 Kommunkoncernen

Organisation för kommunkoncernen framgår av nedanstående organisationsplan. Nämnd - och styrelseorganisationen är följande: kommunstyrelsen, socialnämnden, överförmyndarnämnden, kultur- och utbildningsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden samt miljö- och räddningsnämnden. Kommunstyrelsens och de kommunala nämndernas verksamhet analyseras i särskilt avsnitt.

De kommunala bolagen drivs i en bolagskoncern med Bengtsfors Teknik AB som moderbolag. Dotterbolagen har som huvudsaklig verksamhet att köpa, försälja och distribuera energi samt att äga och förvalta bostäder och lokaler inom Bengtsfors kommun. Moderbolagets verksamhet består av en debiteringsenhet som ansvarar för debitering av energi för Bengtsfors Energi Handel AB, nätavgifter för Bengtsfors Energi Nät AB samt fjärrvärme, vatten- och avlopp och renhållning för Bengtsfors kommun. Administration inklusive ekonomifunktion köps från kommunledningskontoret. Bengtsforshus har dock egen personal för administration och för skötsel- och tillsynsansvar (bovärdar).

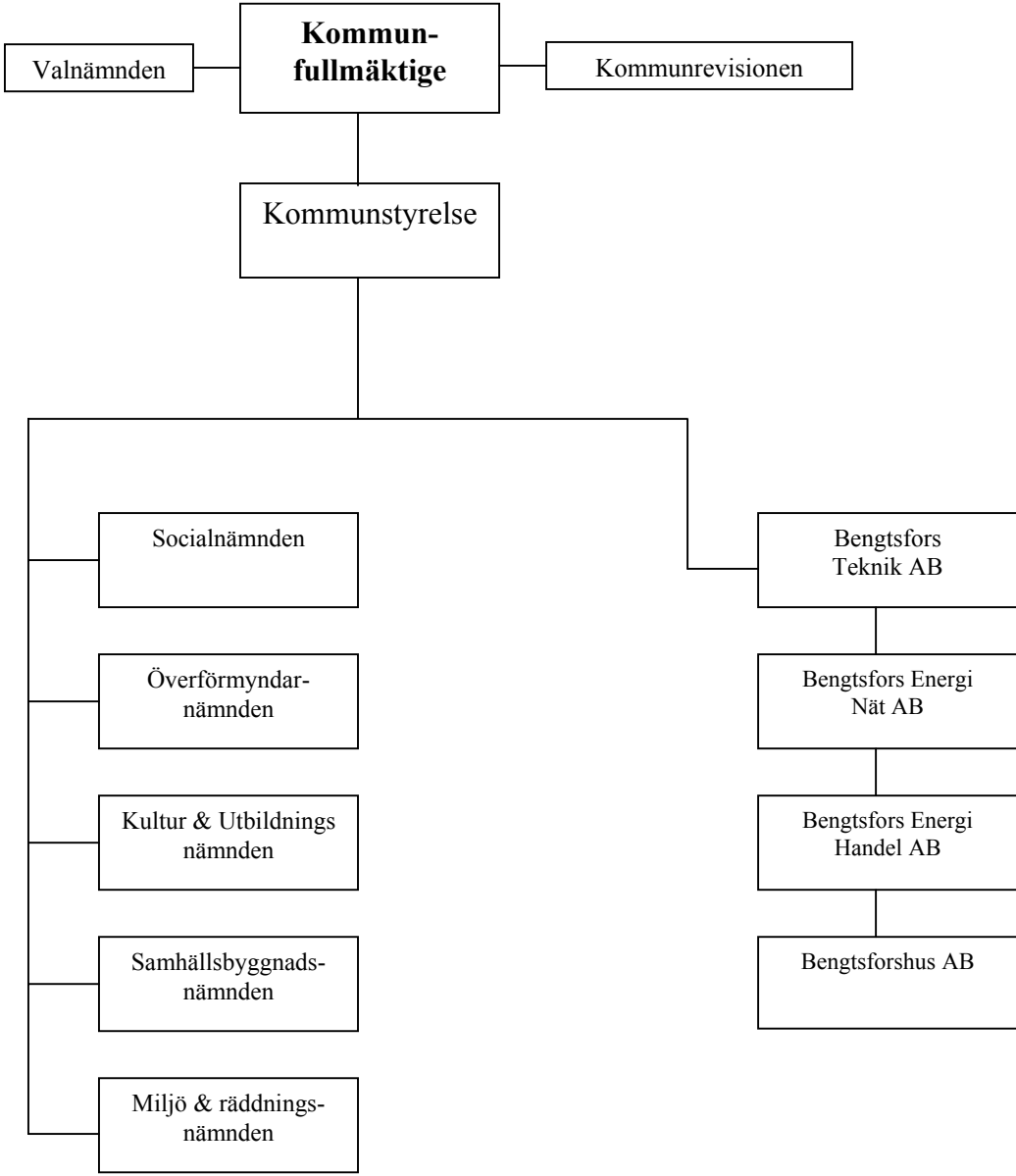
Resultatet för bolagskoncernen år 2003 uppgår till – 10,3 Mkr vilket är en försämring med 11 Mkr jämfört med år 2002. Moderbolaget har under året lämnat koncernbidrag till dotterbolaget Bengtsforshus AB med 3,6 Mkr samt mottagit koncernbidrag från Bengtsfors Energi Handel AB och Bengtsfors Energi Nät AB på totalt 3,2 Mkr.

Energibolagens samlade resultat på 3,2 Mkr bedöms som bra med hänvisning till bolagens omsättning och storlek. Nätbolagets något försämrade resultat är främst att hänföra till en minskad mängd överförd energi i elnätet som bland annat har sin grund i det försämrade sysselsättningsläget. Handelsbolagets förbättrade resultat kan tillskrivas den allmänna prisökningen på elmarknaden och det ökade antalet kunder. Under senare delen av året har avtal träffats för elleverans till Bengtsfors kommun och Bengtsforshus AB, inom hela kommunen.

Bostadsbolagets resultat för året belastas av nedskrivningar på 15 Mkr i enlighet med avtalet mellan Bengtsfors kommun och Statens bostadsnämnd. Rensat för jämförelsestörande poster är resultatet 1,5 Mkr. Bolaget har också i enlighet med avtalet mellan kommunen och staten tillförts 3,6 Mkr i koncernbidrag från moderbolaget vilket innebär ett redovisat resultat, efter bokslutsdispositioner, på – 9,9 Mkr.

I övrigt hänvisas till bolagens egna årsredovisningar.

Organisationsschema – Kommunkoncernen

4.2 Väsentliga händelser under året

Under hösten drabbades kommunen av två större varsel, nedläggning av vårdenheten på Dalslands sjukhus samt nedläggning av Segerström och Svensson. På Dalslands sjukhus tappas 60 arbetstillfällen och 119 anställda förlorar sina arbeten på Segerström och Svensson.

Inom äldreomsorgen har kommunfullmäktige beslutat om ytterligare neddragning av 37 platser i särskilt boende utöver de 25 som beslutades och verkställdes 2002. Detta är ett led i ett omfattande arbete med omstrukturering av kommunens äldre- och handikappomsorg. För närvarande pågår en översyn av hemtjänstens organisation.

Ett nytt samverkansavtal för att lösa gymnasiefrågorna har tecknats mellan Säffle, Åmåls och Bengtsfors kommuner. Samtidigt har arbetet med att utveckla gymnasiesamverkan inom Fyrbodalen, med den statliga gymnasieutredningen som grund, startat upp.

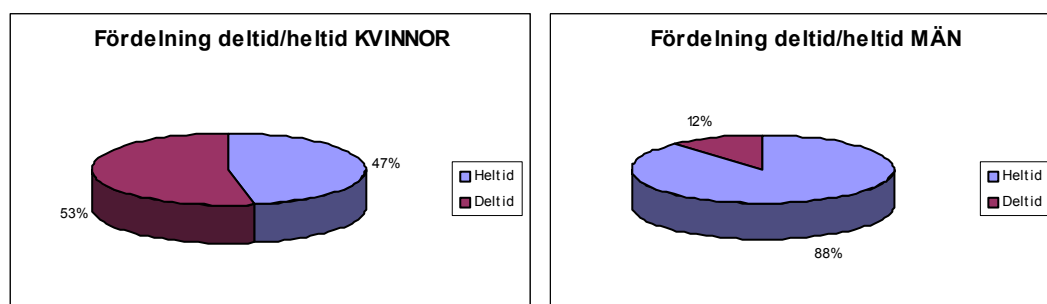
4.3 Väsentliga personalförhållanden

Enligt kommunens övergripande personalpolicy gäller följande:

”Uppgiften för Bengtsfors kommun är att inom olika områden utifrån givna resurser ge kommuninvånarna god service. Många av de verksamheter som bedrivs i kommunens regi är mycket personalintensiva och den viktigaste resursen för att verksamheten ska fungera är personalen. För att trygga personalförsörjningen är kommunens målsättning att alla anställda ska erbjudas möjlighet till heltidstjänstgöring samt fortlöpande kompetensutveckling inom sitt yrkesområde.”

Antalet anställda med månadslön var den 1 november 989 varav 853 tillsvidare och 136 visstid. Andelen kvinnor av de med månadslön var 82,6 % kvinnor. I jämförelse med bokslut 2002 har antalet visstidsanställda sjunkit med 27 personer.

Fördelning deltid/heltid för månadsavlönade:

Jämfört med bokslut 2002 har andelen heltidsarbetande kvinnor ökat från 46 % till 47 %. Andelen heltidsarbetande män har ökat från 86 % till 88 %. Medelåldern bland kommunens anställda ökar och var 1 november 46,6 år. Antalet anställda 60 år eller äldre uppgick till 123 personer vilket innebär en ökning med 6 personer.

Ytterligare information om personalförhållanden lämnas separat i personalekonomisk redovisning för år 2003.

4.4 Sjukfrånvaroredovisning

Enligt lagen om kommunal redovisning (SFS 2002:1065) ska sjukfrånvaron för kommunens anställda redovisas. Redovisningen avser perioden 1 juli 2003 till och med 31 december 2003. Rapporterna avser samtliga anställda i kommunen anställda på allmänna bestämmelser (vilket även innefattar timvikarier etc).

Total sjukfrånvaro i procent av samtliga anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

* Alla anställda omfattas. All arbetstid för dessa anställda förutom övertid, mertid samt fyllnadstid redovisas. Arbetstiden ska också reduceras med den frånvaro utan lön som har betalats ut såsom tjänstledighet för annat arbete, partiell tjänstledighet för vård av barn eller övrig frånvaro utan lön. I ordinarie arbetstid inkluderas också semester och de 45 första dagarna på ferien för ferie och uppehållsanställda.

	Tot. sjukfrånvaro	Tot. sjukfrånvaro för kvinnor	Tot. sjukfrånvaro för män
Totalt	7,23%	7,57%	5,70%
<= 29 år	1,27%	1,42%	0,39%
<= 30-49 år	7,24%	7,23%	7,28%
>= 50 år	8,78%	9,66%	5,45%

Sjukfrånvaro > 59 dagar

* Den andel av sjukfrånvaron som överstiger 59 dagar i procent av total sjukfrånvarotid.

	Andel >59 dgr totalt	Kvinnor >59 dgr	Män >59 dgr
Totalt	64,00%	65,46%	54,30%
<= 29 år	0,00%	0,00%	0,00%
<= 30-49 år	61,40%	60,83%	64,57%
>= 50 år	68,40%	71,09%	47,11%

4.5 Jämställdhetsarbete

Enligt Jämställdhetslagen ska arbetsgivare med mer än 10 arbetstagare upprätta en jämställdhetsplan varje år. Kommunfullmäktige antog jämställdhetsplan 2003 för Bengtsfors kommun den 26 februari 2003.

Under våren 2003 genomfördes en utbildning kring jämställdhet. Deltagande var chefer samt fackliga representanter från samtliga förvaltningar. Utbildningen hölls för att öka chefernas samt de fackliga representanternas medvetenhet inom området jämställdhet, för att dessa i sin tur kan sprida informationen i verksamheterna.

Under året har räddningstjänsten annonserat efter såväl kvinnliga som manliga kommuninvånare för att få dem att söka anställning som deltidsbrandmän. Räddningstjänsten har också haft "öppet hus" för att väcka intresse för brandmannarbetet hos såväl kvinnor som män. Detta arbete fortsätter även kommande år. Skola och barnomsorg arbetar aktivt med jämställdhetsfrågorna i enlighet med gällande läroplaner.

4.6 Systematiskt arbetsmiljöarbete

Med systematiskt arbetsmiljöarbete menas, enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter, arbetsgivarens arbete med att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås.

Bengtsfors kommun har under 2003 infört rutiner kring det systematiska arbetsmiljöarbetet. Rutinen innebär att det systematiska arbetsmiljöarbetet skall vara en stående punkt på arbetsplatsträffar där arbetsmiljöfrågorna skall lyftas och diskuteras. Arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet diskuteras sedan i de lokala samverkansgrupperna samt i den centrala samverkansgruppen. Det systematiska arbetsmiljöarbetet kommer därigenom ständigt att vara i fokus och ingå som en naturlig del av det dagliga arbetet.

4.7 Miljöredovisning

Förorenad mark

Det omfattande undersöknings- och utredningsarbetet inför saneringen av EKA-området gick under 2003 in i ett slutskede. Olika alternativa förslag till saneringsåtgärder diskuterades och ett underlag till en ansökan om tillstånd av Miljödomstolen togs fram. Målet för åtgärderna är att området skall kunna nyttjas för rekreation och lättare industriändamål utan hälsorisker för de som vistas där och att reducera spridningen av miljöföroreningar till Bengtsbrohöljen. I planerna ingår partikelbarriärer mot sjön, dräneringsdiken, rivning av byggnader, etablering av ledningsgator och utgrävning och behandling av förorenade jordmassor. Eftersom kommunen inte har något eget ansvar för föroreningarna kommer ambitionsnivån, det vill säga omfattningen av saneringsåtgärderna, att bestämmas utifrån finansieringsmöjligheterna, där Naturvårdsverket som bidragsgivare har det avgörande inflytandet. Miljödomstolen kommer under 2004 att pröva om det sätt på vilket projektet avses genomföras är förenligt med syftet och bestämmelserna i Miljöbalken. Upphandling av entreprenörstjänster görs parallellt med Miljödomstolens prövning. Saneringsarbetet beräknas kunna påbörjas hösten 2004.

Avfallshantering

Ambitionsnivån för avfallshanteringen i kommunen har höjts under året efter kommunfullmäktiges beslut om ny renhållningsordning. Alla fastigheter omfattas numera av kommunal renhållning. Äldre dispenser har upphört att gälla.

Grön skogsbruksplan

Arbetsmarknadsenheten har antagit en ny grön skogsbruksplan som längre fram kan leda till certifiering.

Energi/luftvård

Gamla oljebrännare i f d Learfastigheten har bytts ut till effektivare sådana. En investering har också gjorts beträffande fjärrvärmeanslutning av fastigheten med driftstart januari 2004. Gatu/Markbyggnad har trimmat maskiner och utrustning i kommunens värmeproducerande enheter för att få lägre förbrukning av bränsle och lägre utsläpp till miljön. Miljövänligt bränsle används till de fordon, maskiner och redskap som används av Gatu/Markbyggnad.

Kalkning

877 ton kalk har spritts över sjöar och våtmarker i kommunen under sommaren. Den kontroll som gjorts genom provtagningar och analyser har visat att målen med kalkningen nåtts för de

vattensystem som ingår i kalkningsprogrammet. Kostnaden har uppgått till ca 0,7 Mkr med en statsbidragsandel av ca 90 %.

Övrigt

Räddningstjänsten har varit engagerad i bärgningen av tunnor från Bengtsbrohöljen under året. Kommunens olika enheter har i varierande omfattning sorterat avfall för återvinning. Miljöfrågor har varit ett inslag i undervisningen framförallt för de lägre årskurserna i skolan och i förskolorna. Städservice har använt miljövänliga metoder och medel. Kommunkansliet har minskat pappersförbrukningen genom nya datarutiner. Bland annat genom att skicka interna kallelser och protokoll via e-post. För anställda införs successivt ”självservice” som innebär elektronisk frånvarorapportering.

4.8 Förväntad framtida utveckling av kommunkoncernen

Framtiden

Kommunstyrelsen har beslutat att fastställa följande prioriterade områden för verksamhetsåret 2004:

- Ekonomi i balans
- Sysselsättning/näringsliv/utbildning
- Välinformerade kommuninvånare, personal och företag
- En god arbetsmiljö
- Samverkan med andra kommuner

Ekonomiprocessen och ekonomistyrreglerna kommer även i fortsättningen att vara viktiga instrument när det gäller att ha kontroll över **ekonomin**. Det interna uppföljningsarbetet inom respektive nämnd behöver förbättras och ansvarsfördelningen förtydligas.

Fokus under år 2004 kommer att ligga på att identifiera de volymförändringar i verksamheterna som är knutna till de demografiska förändringarna i kommunen. Upprättandet av en årlig likviditetsplanering samt arbete med likviditetsprognoser kommer att påbörjas under året för att uppnå ett så bra finansnetto som möjligt. Under året kommer det att tas ett samlat grepp kring upphandlingsfrågorna i kommunen.

Kommunfullmäktige har, som en del av beslut gällande budget 2004, bestämt att en översyn av målen ska göras och att kommunstyrelsen ska samordna det nämndsövergripande arbetet med denna fråga. Mål och ekonomistyrning samt verksamhetsplanering ska integreras i den framtida planeringsprocessen.

Trots att det under 2003 antogs en rad reglementen och policys saknas det fortfarande några och vissa behöver ses över, bland annat attestreglemente och redovisningsreglemente.

Till följd av den senaste tidens varsel blir arbetet med **näringsliv/sysselsättning och utbildning** ännu viktigare för kommunen. Näringslivschefen kommer därför att fortsätta det arbete som påbörjats under 2003 samtidigt som ett näringspolitiskt program som beskriver hur kommunen skall arbeta i frågor rörande näringslivet ska tas fram. Samarbete och samverkan med näringslivet för att förbättra näringslivsklimatet kommer att fördjupas under 2004.

En viktig fråga som måste lösas under 2004 är den om Utvecklingscentrum, det vill säga tillskapandet av en mötesplats för utbildning, näringsliv/entreprenörskap och kommun.

Utvecklingsgruppens arbete intensifieras under 2004 samtidigt som fler, såväl internt inom kommunen som externa intressenter, kommer att involveras i processen. Gruppens förslag till utvecklings- och kommunikationsstrategi behandlas av kommunfullmäktige i mars 2004. Kommunfullmäktiges beslut kommer att ligga till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet under året.

Kommunens ansvar för utvecklingen är i första hand att se till att hålla en mycket god kommunal service gentemot medborgare och företag, såväl befintliga som nytillkommande. Detta gäller alltifrån utbildning, barnomsorg, teknisk försörjning, kultur - och fritid till äldre- och handikappomsorg samt att skapa mötesplatser för näringsliv/entreprenörskap, utbildningsväsende och kommun. Ett första steg för att skapa en attraktiv och livskraftig kommun är att ha en välskött kommunal ekonomi. En välskött kommun med ekonomin i balans ger förutsättningar för att skapa en positiv utveckling i näringsliv och sysselsättning, vilket på sikt kommer att bidra till en positiv befolkningsutveckling

”Dalsland kanot maraton+” är det evenemang som Bengtsfors framtida turistiska profil skall bygga på. ”Världens största kanotlopp” skall förstärka det turistiska varumärket och få fler att upptäcka Dalsland/Bengtsfors och de turistprodukter området erbjuder. Turismenheten, DalslandsTurism, Svenska kanotförbundet, Dalslands kanal och Västsvenska turistrådet är delaktiga i projektet.

Kommunen kommer även under år 2004 att publicera extern **information** varannan månad i tidningen Dalslänningen. Med stöd av underlaget till kommunikationsstrategin har ett arbete påbörjats med att utveckla kommunens hemsida – www.bengtsfors.se. För att effektivisera information och service till allmänheten undersöks idén med att genomföra den s k 24-timmarsmyndigheten vilket innebär att information, ansökningsblanketter m m i ökad utsträckning läggs ut på hemsidan. När det gäller den interna informationen till kommunens anställda har ett arbete med att utveckla Intranet påbörjats.

En fortsatt satsning på ledarutveckling ska göras under år 2004. Detta är en viktig del i arbetet med att förbättra **arbetsmiljön** för kommunens personal. Som ett första steg genomförs via Hälsobolaget utbildning/föreläsning med temat ”Arbetslust” under april-maj. Avsikten är att genom ett aktivt och förebyggande arbetsmiljöarbete nedbringa sjukfrånvaron. Utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet fortsätter. Ett introduktionsprogram för nyanställda i kommunen har tagits fram och kommer att börja användas under 2004.

Arbetet med att utveckla operativa **samverkansformer med andra kommuner** såväl inom Dalsland som med andra angränsande kommuner fortsätter. Kommuncheferna i Dalsland har fått i uppdrag av Kommunalförbundet Dalslands direktion att identifiera rent operativa områden där samarbete och samverkan mellan Dalslandskommunerna är möjligt. Arbetet pågår med översyn av i stort sett alla kommunala verksamheter. Redan i dag finns ett välutvecklat samarbete inom socialtjänstens område. Andra områden som ligger nära i tid att kunna genomföras är bland annat gemensam telefonlösning, utökning av gemensamma upphandlingar m m.

Upphandling av ett gemensamt ekonomisystem för alla Dalslandskommuner genomförs under år 2004. Systemet kommer att nyttja det bredbandsnät som Dalslandskommunerna tillsammans med Carlberg & Son nu bygger upp i landskapet. Detta öppnar förutsättningar för

att öka samarbetet kommunerna emellan. Förslag finnas att Bengtsfors kommun skall sköta driften av ekonomisystemet.

Kommunen startade under året arbetet med att ta fram fördjupade översiktsplaner för Dals Långed och Bäckefors samt planprogram för Bengtsfors vilka kommer att slutföras 2004. Enligt Kommunallagen ska kommuner göra en översiktsplan för hela kommunen en gång varje mandatperiod och detta arbete ska påbörjas 2004. Arbetet med att utveckla gemensamma planeringsförutsättningar kommer också att fortsätta under 2004.

För närvarande håller folkhälsoplanen för 2004-2006 på att sammanställas för att sen gå ut på remiss och slutligen fastställas av kommunfullmäktige. I folkhälsoplanen anges folkhälsoarbetets inriktning och planerade åtgärder, vilka som medverkar/är ansvariga samt när åtgärderna ska vara genomförda.

När det gäller EKA-projektets tidplan så påbörjas, parallellt med miljödomstolens prövning, upphandling av entreprenadarbetena. Miljödomstolens prövning förväntas bli klar under hösten 2004, varefter saneringsarbetet kommer att startas upp. Se vidare under avsnitt 4.6 Miljöredovisning.

5. Ekonomi 2003

5.1 Ekonomiskt utfall

Resultatet för år 2003 uppgår till 8,0 Mkr (+ 16,4 Mkr före nedskrivningar) vilket är 0,5 Mkr bättre än budgeterat. Resultatet innebär att underskotten för såväl år 2001 som 2002 på 4,8 Mkr respektive 2,8 Mkr kan täckas i samband med bokslutet för år 2003. Balanskravet innebär att underskott ska täckas senast två år efter uppkomsten. I kommunstyrelsens resultat på 2,0 Mkr ingår en nedskrivning om 8,4 Mkr på industrifastigheterna. Den största positiva avvikelserna mot budget gör finansieringen med ett utfall på 7,8 Mkr, varav 4,8 Mkr avser täckning av 2001 års underskott. Kultur- och utbildningsnämndens prognostiserade nollresultat vändes i samband med årsskiftet till ett accelererande underskott som slutligen uppgår till 4,7 Mkr. De största avvikelserna är gymnasieplatser -1,6 Mkr, förskola – 1,2 Mkr, grundskola – 0,9 Mkr samt övrig pedagogisk verksamhet – 0,8 Mkr. Socialnämndens underskott har minskat kraftigt mot bokslutet för år 2002 och uppgår till 2,7 Mkr. Samhällsbyggnadsnämndens underskott uppgår till 1,6 Mkr och Miljö- och räddningsnämndens underskott till 0,3 Mkr.

5.2 Driftredovisning i sammandrag

Uppdelning per nämnd

Nämnd	Avvikelse			
	Utfall 2003	Utfall 2002	Budget 2003	Budget 2003
Kommunstyrelsen	-66,2	-73,0	-68,2	2,0
Socialnämnden	-172,2	-172,2	-169,5	-2,7
Kultur- och utbildningsnämnden	-171,6	-169,6	-166,9	-4,7
Samhällsbyggnadsnämnden	-18,9	-22,4	-17,3	-1,6
Miljö- och räddningsnämnden	-10,4	-10,6	-10,1	-0,3
Överförmyndarnämnden	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Finansiering	447,5	445,2	439,7	7,8
Summa	8,0	-2,8	7,5	0,5

Uppdelning per verksamhet

Verksamhet	Avvikelse			
	Utfall 2003	Utfall 2002	Budget 2003	Budget 2003
Intern service	-51,8	-55,8	-57,4	5,6
Politisk verksamhet	-7,7	-9,7	-7,8	0,1
Infrastruktur, skydd mm	-27,4	-26,2	-27,6	0,2
Fritid och kultur	-12,7	-12,5	-12,1	-0,6
Pedagogisk verksamhet	-146,7	-145,3	-142,0	-4,7
Vård och omsorg	-157,2	-158,3	-155,5	-1,7
Särskilt riktade insatser	-3,7	-4,5	-4,4	0,7
Affärsverksamhet	-24,3	-16,8	-17,5	-6,8
Div projekt	-0,5	-0,6	-0,5	0,0
Skatteintäkter mm	440,0	426,9	432,3	7,7
Summa	8,0	-2,8	7,5	0,5

5.3 Investeringar

Investeringsredovisning

	Intäkter	Kostn	Netto	Budget	
				netto	Avvikelse
Kommunstyrelsen	0,0	1,7	1,7	1,8	0,1
Socialnämnden	0,0	0,3	0,3	0,7	0,4
Kultur- och utbildningsnämnd	0,0	11,6	11,6	10,9	-0,7
Samhällsbyggnadsnämnd	0,0	4,2	4,2	8,1	3,9
Miljö- och räddningsnämnd	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0
Summa	0,0	18,3	18,3	22,0	3,7

Avvikelsen beror huvudsakligen på projekt som antingen inte hunnit påbörjas eller inte avslutats varför en visst utrymme kommer att lämnas som tilläggsbudget för år 2004.

Större investeringar under året

Ombyggnad Bengtsgården	9,5
Inventarier Bengtsgården	1,1
Fjärrvärmecentral	1,5
VA- och reningsverk	1,3

Ombyggnaden av Bengtsgården avslutades under året.

Investering i ny fjärrvärmecentral har påbörjats och inryms i f d BUMA-lokalen. Driftsättning är planerad att ske vecka 7 år 2004.

Totalupprustning av samtliga pumpstationer i avlopps nätet har påbörjats och kommer att slutföras under 2004. Investeringar i form av förbättringar har genomförts i bland annat avloppsreningsverken i Bengtsfors och Billingsfors för att förbättra såväl arbetsmiljö som arbetsresultat.

5.4 Analys av kommunstyrelsen och nämnderna

För utförligare information hänvisas till kommunstyrelsens och nämndernas egna verksamhetsberättelser och årsredovisningar.

5.4.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens utfall uppgår till + 2,0 Mkr mot budget (+ 10,4 Mkr före nedskrivningar.)

För att på sikt komma till rätta med att industrifastigheterna är övervärderade har en nedskrivning gjorts med 8,4 Mkr vilket påverkar kommunstyrelsens resultat.

En stor del av kommunstyrelsens positiva budgetavvikelse, **ca 4 Mkr**, beror på intäkter och minskade kostnader för **Stenebyskolan och Björkåsen**, som inte var budgeterade för 2003. Beträffande Stenebyskolan fanns kapitalkostnader etc budgeterade, men inte motsvarande hyresintäkt, och för Björkåsen endast den externa hyreskostnaden då köpet av fastigheten genomfördes först i december 2002. De största budgetavvikelserna i övrigt svarar **industrifastigheter (+6,4 Mkr före nedskrivning om 8,4 Mkr) och IT och serviceenheten (-2,5 Mkr)** för.

Industrifastigheter

För år 2003 budgeterades en förlust för industrifastigheterna på 9,8 Mkr, men det verkliga utfallet är 6,4 Mkr bättre än budget före nedskrivningar. Resultatmässigt gör verksamheten dock fortfarande en förlust på 3,4 Mkr (före nedskrivningar).

De största orsakerna till det förbättrade resultatet är följande:

Högre hyresintäkt än budgeterat	+3,1 Mkr
Lägre elkostnader än budgeterat	+0,6 Mkr
Lägre oljeförbrukning än budgeterat	+1,1 Mkr
Minskat underhåll	+1,0 Mkr
Övrigt	- 1,0 Mkr
Återförd extra avskrivning (Lear)	<u>+1,6 Mkr</u>
	+6,4 Mkr

IT och serviceenheten redovisar ett resultat mot budget på – 2,5 Mkr.

Enheten prognostiserade liksom år 2002 tidigt under året ett betydande underskott framför allt på grund av datakommunikationskostnader som belastat verksamheten, men som egentligen avser kostnader för samtliga nämnder. I 2004 års budget är detta åtgärdat. Fördelning av rörlig telefonkostnad blev ej genomförd under året enligt beslut i samband med budget 2003 om interndebitering, varför det underskott om ca 0,5 Mkr som uppstått p g a ökad telefoni belastar enheten. På grund av överbudgetering gick verksamheten för färdtjänst ca 0,7 Mkr bättre än budget.

När det gäller **kommunkansliets** verksamheter redovisar kontot för administration ett underskott för 2003 på ca 0,4 Mkr , främst beroende på ökade omkostnader m m. Totalt sett visar nämnds- och styrelseverksamheten ingen betydande avvikelse, dock finns större avvikelser inom verksamheten. Anslaget för utvecklingsarbete uppvisar ett överskott på ca 0,5 Mkr delvis beroende på att en stor del av utvecklingsarbetet som påbörjades under 2003

kommer att fortgå 2004. En annan anledning är att Tillväxtdelegationen har täckt stora delar av kostnaderna då arbetet med att ta fram en kommunikationsstrategi bedrivs som pilotprojekt. Även verksamheten översiktsplan visar ett överskott på ca 0,3 Mkr, vilket främst beror på att planerat arbete inte har kunnat genomföras under året till följd av bristande personella resurser.

Då **personalenheten** inte har varit fullt bemannad under året på grund av sjukskrivningar samt att tjänsten som personalchef tillsattes tills vidare först i november, visar verksamheten för personalkostnader ett överskott på 0,4 Mkr. Kostnader för företagshälsovård samt den interna fördelningen av kostnaderna utgjorde ett problem under året. Genom byte av personal och oklarhet i ansvars- och kostnadsfördelningen uppkom ett underskott på företagshälsovård om 0,2 Mkr.

Av **ekonomienhetens** överskott hänförs sig ca 0,2 Mkr till lägre personalkostnader än budgeterat på grund av att tjänsten som ekonomichef varit vakant del av året. Enheten fick dessutom under året projektbidrag från Konsumentverket på drygt 0,1 Mkr för arbete med konsumentfrågor.

Turismenhetens verksamhet resulterade i ett ekonomiskt överskott på 0,5 Mkr mot budget. Den största avvikelserna finns på kontot för turistbyråverksamheten. Den stora ökningen av antalet besökare på turistbyrån i kombination med ökad efterfrågan på privata stugor innebar markant ökade försäljnings- och stugförmedlingsintäkter. En felbudgetering vad gäller personalkostnaderna är dock den främsta anledningen till överskottet. Personalkostnaderna har justerats i budgeten för år 2004.

Arbetsmarknadsenheten som helhet uppvisar ett överskott om 0,4 Mkr. Hälften av överskottet avser ökade redovisade bidrag för verksamheterna kommunal ungdomspraktik, ungdomsgarantin, FAS-löner samt OSA då 13 månader i stället för 12 redovisas för år 2003. Periodisering av detta har tidigare inte skett.

Folkhälsoarbetet redovisar ett mindre underskott. Budgeten blev felaktig eftersom nämnderna tog bort sina anslag och endast kommunstyrelsens anslag kvarstod. På grund av att tjänsten som folkhälsosamordnare varit vakant från februari till augusti kunde underskottet minimeras.

Ungdomsprojektet redovisar ett överskott för ungdomsprojektledarens lön eftersom tjänsten varit vakant halva året. Även ungdomsrådet redovisar ett mindre överskott då det inte funnits något ungdomsråd under större delen av året.

Ekonomiskt utfall	Avvikelse			
	Utfall 2003	Utfall 2002	Budget 2003	Budget 2003
Verksamhetens intäkter	50,2	44,5	23,4	26,8
Personalkostnader	-35,9	-45,3	-35,2	-0,7
Kapitalkostnader	-29,4	-20,9	-22,5	-6,9
Övriga kostnader	-51,1	-51,3	-33,9	-17,2
NETTOKOSTNAD	-66,2	-73,0	-68,2	2,0

Orsaken till skillnader mellan utfall 2003 och budget 2003 är de inte budgeterade projekt som drivs med extern finansiering. Det största är EKA-projektet på 13,7 Mkr.

5.4.2 Socialnämnden

Socialnämndens utfall uppgår till – 2,7 Mkr mot budget.

Utfallet visar, trots det negativa resultatet, på ett positivt trendbrott efter flera år av kraftiga budgetöverskridanden. Ett mycket omfattande arbete har lagts ned på att rätta upp socialnämndens verksamhet och ekonomi. Efter beslut i kommunfullmäktige om neddragning av antalet platser i särskilt boende med 25 st 2002 samt ytterligare 37 platser under 2003 har dessa förändringar successivt slagit igenom.

Äldreomsorgen redovisar ett underskott om 4,0 Mkr och har präglats av fortsatt stora omstruktureringar. Genomförandet av neddragningen av antalet platser påbörjades efter sommaren och var till två tredjedelar slutförda i mitten av november. De ekonomiska effekterna blev därför marginella under verksamhetsåret. All personal kunde behålla sina tillsvidareanställningar medan behovet av tillfälliga vikarier har kunnat reduceras. Hemtjänstens verksamhet har ökat och personalförstärkning har skett under året. Alla individuella beslut om insatser har kunnat verkställas inom kort tid. Underskottet finns inom särskilt boende och hemtjänst.

Handikappomsorgen, som omfattar LSS-enheten och verksamheterna för psykiskt funktionshindrade, redovisar ett underskott på 0,3 Mkr. Den senare har verkställt beslut om neddragning av verksamheten, och verksamheten uppvisar ett positivt resultat på 0,2 Mkr. LSS-enheten har verkställt fler beslut om insatser än tidigare samt fått ökade kostnader för köpta platser och uppvisar ett underskott på 0,3 Mkr.

Hälso- och sjukvården omfattar alla kommunens sjuksköterskor, sjukgymnast och arbetsterapeuter samt hjälpmedel som ordinerar. Alla hemsjukvårdens sjuksköterskor har organiserats i en egen enhet med en chef, varför en stabilitet har uppnåtts som är gynnsam för hela äldre- och handikappomsorgen. Hälso- och sjukvården uppvisar ett positivt resultat med 1,6 Mkr, som framför allt beror på att hjälpmedelskostnaderna sjunkit avsevärt efter nytt hjälpmedelsavtal och mindre efterfrågan.

Individ- och familjeomsorgen, som fått en förstärkt budget, har haft stora svårigheter med personalrekrutering och varit beroende av inhyrd personal och konsulter, börjar stabiliseras och uppvisar ett överskott på ca 0,2 Mkr. Antalet placeringsdagar för barn och unga har minskat väsentligt, vilket gett ett överskott på 2 Mkr. Arbetet med missbrukare har intensifierats, vilket visar sig initialt med ökade kostnader för placeringar, underskott 0,5 Mkr. Försörjningsstödet uppvisar ett trendbrott med ett stort överskott på 0,7 Mkr vilket är ett resultat av ett tydligt och strukturerat arbete av egen tillsvidareanställd personal. Verksamheten uppvisar ett stort underskott för personal på 1,7 Mkr.

Måltidsserviceverksamheten har påverkats mycket av det sjunkande befolkningsunderlaget och de därmed uppkomna tomma lägenheterna i äldreboende. Intäktsbortfallet är därför avsevärt. Förutsättningarna för budget byggde på andra antaganden och beslut. En upphandling av måltider från Dalslands sjukhus har genomförts. Underskott uppvisas trots att beslut om att höja avgifterna togs i början av hösten. Underskottet uppgår till 0,9 Mkr.

Administrationn har varit mycket ansträngd med vakanta tjänster och sjukfrånvaro som ej ersatts och uppvisar därför ett överskott med 0,5 Mkr.

Ekonomiskt utfall	Avvikelse			
	Utfall	Utfall	Budget	Budget
	2003	2002	2003	2003
Verksamhetens intäkter	33,6	34,0	28,5	5,1
Personalkostnader	-136,8	-135,6	-133,0	-3,8
Kapitalkostnader	-2,7	-2,8	-2,6	-0,1
Övriga kostnader	-66,3	-67,8	-62,4	-3,9
NETTOKOSTNAD	-172,2	-172,2	-169,5	-2,7

5.4.3 Kultur- och Utbildningsnämnden

Kultur-/utbildningsnämndens utfall uppgår till -4,7 Mkr mot budget.

Så sent som i slutet av oktober prognostiserade nämnden ett nollresultat men inför, och framför allt efter, årsskiftet växte underskottet i omfattning för att slutligen hamna på 4,7 Mkr. På grund av pensionsavgång och nyrekrytering av förvaltningschef har nämnden tappat i kontinuitet under året. Ny förvaltningschef tillträdde i augusti.

Inom **förskolan** har antalet omsorgstimmar ökat, som en följd av reformen Allmän förskola för 4-5-åringar, vilket har lett till en kostnadsökning på ca 1,0 Mkr. Nämnden fick under året in 0,4 Mkr mindre än beräknat i föräldraavgifter.

Grundskolans underskott på 0,9 Mkr hänför sig i huvudsak till högre lokaldriftskostnader för el, olja och värme än budgeterat. Detta gäller framför allt Bengtsgården och Fransrudsskolan som belastats av höga fjärrvärmekostnader. Bengtsgårdens renovering och ombyggnation avslutades med nyinvigning 18 oktober.

Externa utredare överlämnade i augusti en ny skolutredning vilken behandlar frågan om det framtida antalet skolenheter i kommunen. Beslut har ännu inte fattats i frågan.

Inom verksamheten **gymnasieplatser** kan Strömkulleskolans underskott, 0,3 Mkr, huvudsakligen relateras till små undervisningsgrupper. På kontot interkommunal ersättning för gymnasieelever hamnade underskottet på 1,3 Mkr. Förvaltningen har inte haft tillräcklig kontroll över hur många elever som läst på gymnasieskolan och vad platserna kostat.

Gällande **övrig pedagogisk verksamhet** blev kostnaderna för skolskjutsar 0,4 Mkr dyrare än budgeterat. Nuvarande skolskjutsavtal tecknades 1998 och entreprenörerna har fått en viss priskompensation under 2003.

Inom den **kommersiella verksamheten** låg ett sparbetning budgeterat på Baldersnäs om 0,8 Mkr som inte infriades. Hotell Dalia visar på ett överskott gentemot budget på 0,7 Mkr. Orsaken till avvikelsen är främst att kostnadsökningarna inom personalområdet kunnats hållas nere.

Ekonomiskt utfall	Avvikelse			
	Utfall 2003	Utfall 2002	Budget 2003	Budget 2003
Verksamhetens intäkter	35,4	49,9	28,7	6,7
Personalkostnader	-114,4	-111,7	-107,6	-6,8
Kapitalkostnader	-3,4	-3,2	-3,0	-0,4
Övriga kostnader	-89,2	-104,6	-85,0	-4,2
NETTOKOSTNAD	-171,6	-169,6	-166,9	-4,7

5.4.4 Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämndens utfall uppgår till - 1,6 Mkr mot budget.

Inom nämndens verksamhetsområden finns följande avvikelser:

Administration redovisar ett överskott om 1,7 Mkr. Överskottet beror på att budgeterad omställningskostnad i samband med personalreduceringar på gatu/markbyggnad inte utnyttjats, långtidssjukskrivningar samt vakanser.

Fastighetservice överskott på 0,9 Mkr beror på färre vikarier och ett nytt upphandlingsavtal. Överskottet skall ses i samband med underskottet om - 0,4 Mkr på Idrotts- och fritidsanläggningar eftersom ett nyttjanderättsavtal tecknats med BOIS, BIF och Friluftsförbundet för skötsel av Långevi.

Överskott för verksamheten **gatu/markbyggnad** på 0,6 Mkr är till stor del orsakat av tjänstledig personal, sjukskrivningar samt att inga feriearbetande ungdomar varit anställda.

Affärsdrivande verksamheterna redovisar ett underskott på 4,2 Mkr mot budget. Hälften av underskottet hänför sig till avfallshanteringen medan den andra hälften hänför sig till vatten och avlopp. Avfallshanteringens negativa utfall har sin grund i felaktig budgetering avseende interna poster mellan verksamhet 771 avfallshantering och 773 soptipp/Nolängen. När det gäller vatten- och avloppshantering var intäkterna felbudgeterade med ca 1 Mkr. Kostnaderna har påverkats av kostnadsreglering mot försäkringsbolag avseende översvämningsskador i Dals Långed 2000 med 0,4 Mkr samt elprishöjning 0,5 Mkr.

Under året har 0,9 Mkr avsatts till återställning av Nolängens Sopstation. Från och med 1 maj utarrenderas Nolängen till Ragn-Sells.

Ekonomiskt utfall	Avvikelse			
	Utfall 2003	Utfall 2002	Budget 2003	Budget 2003
Verksamhetens intäkter	77,6	73,9	77,7	-0,1
Personalkostnader	-20,7	-21,6	-23,7	3,0
Kapitalkostnader	-29,1	-31,0	-28,2	-0,9
Övriga kostnader	-46,7	-43,7	-43,1	-3,6
NETTOKOSTNAD	-18,9	-22,4	-17,3	-1,6

5.4.5 Miljö- och räddningsnämnden

Miljö- och räddningsnämndens utfall uppgår till – 0,3 Mkr mot budget.

Underskottet inom räddningstjänsten beror delvis på att det inte fanns täckning i budget för en utökning av personalstyrkan i Bengtsfors från 1+4 till 1+6 samt att ersättningen för förlorad arbetsförtjänst till den arvodesanställda personalen blev större än beräknat på grund av genomförda utbildningsinsatser m m. För nämndens del beror underskottet på att många icke tjänstgörande ersättare deltagit i nämndens sammanträden.

Nämndens intäkter har blivit högre än budgeterat dels beroende på bidrag från Länsstyrelsen för medverkan i skrotbilskampanj (slutredovisades under år 2003), dels på att brandsyn utförts på fler objekt än som var planerat. Nya objekt har tillkommit där en första tillsyn har utförts. Under hösten påbörjades också kontrollen av brandvarnare i bostäder. Även utbildningsverksamheten har bidragit till en ökad intäkt.

Miljökontoret

Länsstyrelsen och Livsmedelsverket har kritiserat kommunens tillsynsarbete enligt Miljöbalken, Djurskyddslagen och Livsmedelslagen. Personalresurserna är otillräckliga för att lagens krav ska kunna uppnås. Ambitionen för tillsyn enligt Livsmedelslagen har höjts under året på bekostnad av tillsyn enligt Miljöbalken.

Räddningstjänsten

Mycket arbete har lagts ned på att få rätt bemanning 1+6 vid Bengtsfors räddningsstation. En omfattande utbildningsverksamhet har bedrivits. Totalt har 576 personer hos företag, allmänhet och kommunens förvaltningar deltagit.

Ekonomiskt utfall	Avvikelse			
	Utfall 2003	Utfall 2002	Budget 2003	Budget 2003
Verksamhetens intäkter	1,4	1,7	1,1	0,3
Personalkostnader	-8,2	-8,1	-7,8	-0,4
Kapitalkostnader	-0,9	-0,8	-0,8	-0,1
Övriga kostnader	-2,7	-3,4	-2,6	-0,1
NETTOKOSTNAD	-10,4	-10,6	-10,1	-0,3

5.5 Finansiering

Finansiering redovisar för året ett överskott på 7,8 Mkr. I överskottet mot budget återfinns täckning av 2001 års underskott på 4,8 Mkr. Lägre räntenivåer har gjort att både de finansiella intäkterna och kostnaderna har minskat jämfört mot budget och föregående år.

Av finansiella intäkter utgör 9,8 Mkr terminssäkring av Lear-avtal.

Ekonomiskt utfall	Avvikelse			
	Utfall	Utfall	Budget	Budget
	2003	2002	2003	2003
Personalförsäkr/pensioner	1,3	9,8	0,0	1,3
Kalk kapitalkostnad	26,9	31,3	26,2	0,7
Skatteintäkter/statsbidrag	418,3	402,6	418,6	-0,3
Finansiella intäkter	13,6	15,9	14,5	-0,9
Finansiella kostnader	-12,6	-14,2	-14,8	2,2
Täckning av underskott 2001			-4,8	4,8
NETTOINTÄKT	447,5	445,4	439,7	7,8

5.6 Ekonomisk översikt

5.6.1 Finansiella mål

Kommunstyrelsen har 2002-02-12 beslutat om kommunens finansiella mål:

- *”Verksamhetens nettokostnader tillsammans med finansiella intäkter och kostnader./ avskrivningar får uppgå till högst 90 % av totala skatteintäkterna.”*

Målet uppfylls. Under året har redovisade nettokostnader uppgått till 89 % av skatteintäkterna. Detta är en förbättring med 4 procentenheter jämfört med föregående år.

- *”Kommunens betalningsberedskap bör i genomsnitt motsvara minst 3 veckors externa betalningar.”*

För att uppnå detta mål erfordras en likviditet på 30,7 Mkr. Under året har den genomsnittliga likviditeten legat på 31,2 Mkr placerade på bankkonto. Utöver detta finnes 6,0 Mkr placerade i obligationer. Målet är således uppfyllt.

- *”Soliditeten skall långsiktigt uppgå till 50 %.”*
- *”Soliditet är ett mått som användes för att uttrycka den långsiktiga finansiella styrkan.”*

Den anger hur mycket av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital. Ju högre soliditet kommunen har desto stabilare är ekonomin.

Vid årets utgång uppgick soliditeten till 40,3 % och har under den senaste femårsperioden sjunkit med 2,9 procentenheter. Soliditeten har dock ökat med 0,9 procentenheter det senaste året.

- *”Omsättningstillgångarna skall överstiga de kortfristiga skulderna så att rörelsekapitalet blir positivt.”*

För fjärde året i rad redovisas ett negativt rörelsekapital. För år 2003 redovisas ett negativt rörelsekapital på 14,7 Mkr. Detta är en förbättring jämfört med år 2002 då rörelsekapitalet uppgick till – 33,6 Mkr.

- *”De finansiella intäkterna skall överstiga de finansiella kostnaderna som medför att finansnettot blir positivt.”*

De finansiella intäkterna överstiger de finansiella kostnaderna med 0,9 Mkr, vilket bland annat beror på lägre räntekostnader.

5.6.2 Skatteutfall och generella statsbidrag.

Kommunens skatteintäkter under år 2003 uppgår till 302,9 Mkr, vilket är 1,5 Mkr mindre än budgeterat. Skatteintäkterna har jämfört med föregående år ökat med ca 8 Mkr.

Även de generella statsbidragen och utjämningen har ökat med ca 8 Mkr jämfört med föregående år. En korrigerigering av uppbokat nyanställningsstöd år 2002 på 0,4 Mkr har belastat årets resultat.

5.6.3 Pensioner

Kommunens pensionsåtaganden är fördelade enligt följande:

Intjänade pensioner år 2003	8,0 Mkr (utbetalas mars 2004)
Avsättning (över 7,5 basbelopp mm)	5,4 Mkr
Löneskatt	3,2 Mkr
Pensioner intjänade före 1998	191,5 Mkr inklusive särskild löneskatt

Pensioner intjänade 1998 – 2000 har utbetalts för egen placering av de anställda.

5.6.4 Eget kapital och soliditet

I jämförelse med bokslutet för år 2002 har det egna kapitalet ökat med totalt 3,0 Mkr. Av förändringen har byte av redovisningsprincip när det gäller lärare och uppehållsanställdas intjänande av semesterlön bidragit negativt med 5,0 Mkr medan årets resultat bidragit positivt med 8,0 Mkr. Kommunens soliditet har jämfört med år 2002 ökat med 0,9 procentenheter och uppgår nu till 40,3 %.

5.6.5 Balanskravet

Kommunen uppfyller balanskravet enligt Kommunallagen kap 8 § 5. Överskottet på 8,0 Mkr täcker 2001 års underskott på 4,8 Mkr. Dessutom täcks underskottet för år 2002 på 2,8 Mkr.

Resultaträkning koncernen

Belopp i mkr	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter		198	185
Verksamhetens kostnader		-554,7	-546,6
Avskrivningar	1	-58	-34,4
Verksamhetens nettokostnader		-414,7	-396
Skatteintäkter		302,9	294,9
Generella statsbidrag		115,5	107,7
Finansiella intäkter		12,5	12,7
Finansiella kostnader		-18,5	-20,4
Resultat före extraordinära poster		-2,3	-1,1
Uppskjuten skatt		0	-0,9
ÅRETS RESULTAT		-2,3	-2,0

Balansräkning koncernen

Belopp i mkr

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar	Not	2003	2002
Fastigheter och anläggningar	2	590,4	623,5
Maskiner och inventarier	3	73,7	79,8
Pågående arbete		2,0	0,0
Finansiella tillgångar	4	7,7	7,8
Långfristiga fordringar		0,0	2,1
Summa anläggningstillgångar		673,8	713,2
Omsättningstillgångar			
Förråd		2,5	2,5
Fordringar		35,3	44,9
Likvida medel		68,8	41,9
Summa omsättningstillgångar		106,6	89,3
SUMMA TILLGÅNGAR		780,4	802,5

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital ingående balans	5	273,6	280,5
Årets resultat		-2,3	-2,0
Summa eget kapital		271,3	278,5
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		11,1	7,6
Summa avsättningar		11,1	7,6
Långfristiga skulder		391,6	407,0
Kortfristiga skulder		106,4	109,4
Summa skulder		498,0	516,4
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		780,4	802,5

Resultaträkning kommunen

Belopp i mkr	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter		146,4	141,0
Verksamhetens kostnader		-519,0	-516,7
Avskrivningar	6	-38,7	-30,3
Verksamhetens nettokostnader		-411,3	-406,0
Skatteintäkter	7	302,9	294,9
Generella statsbidrag	8	115,5	107,7
Finansiella intäkter	9	13,6	14,5
Finansiella kostnader	10	-12,7	-13,9
Resultat före extraordinära poster		8,0	-2,8
ÅRETS RESULTAT		8,0	-2,8

Balansräkning kommunen

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar	Not	2003	2002
Fastigheter och anläggningar	11	396,5	411,5
Maskiner och inventarier	12	61,3	67,6
Finansiella tillgångar	13	73,2	75,1
Skattefordran		0,0	2,1
Summa anläggningstillgångar		531,0	556,3
Omsättningstillgångar			
Förråd		1,2	1,3
Fordringar	14	36,5	45,2
Likvida medel		41,5	14,4
Summa omsättningstillgångar		79,2	60,9
SUMMA TILLGÅNGAR		610,2	617,2

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital ingående balans	15	238,1	245,9
Årets resultat		8,0	-2,8
Summa eget kapital		246,1	243,1
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		6,7	4,1
Andra avsättningar		0,9	0,0
Summa avsättningar		7,6	4,1
Långfristiga skulder	16	262,6	275,5
Kortfristiga skulder	17	93,9	94,5
Summa skulder		356,5	370,0
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		610,2	617,2
Panter och ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och avsättningar		189,3	188,5
Borgensåtagande		317,1	300,8

Kassaflödesanalys kommunen

DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	2003	2002
Rörelseresultat före finansiella poster	7,1	-3,4
Erhållen ränta	13,6	14,5
Erlagd ränta	-12,7	-13,9
Avskrivningar	38,7	30,3
Övriga justeringar för ej likvidpåverkande poster	-0,6	-0,1
Kassaflöde före förändring i rörelsekapital	46,1	27,4
Ökning/minskning varulager	0,1	-0,2
Ökning/minskning korta fordringar	8,7	-5,5
Ökning/minskning övriga korta skulder	-0,6	-0,8
Kassaflöde från den löpande verksamheten	54,3	20,9
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-18,3	-44,2
Förändring av finansiella tillgångar	4,0	3,7
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-14,3	-40,5
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Upptagna lån	71,7	27,8
Amortering av skuld	-84,6	-26,8
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-12,9	1,0
Årets kassaflöde	27,1	-18,6
Likvida medel vid årets början	14,4	33,0
Likvida medel vid årets slut	41,5	14,4

Resultaträkningen koncernen

NOT 1 Avskrivningar	2003	2002
Materiella anläggningstillgångar		
Byggnader och anläggningar	46,2	23,5
Inventarier	11,8	10,9
Summa	58,0	34,4

I avskrivningen på 46,2 Mkr år 2003 för byggnader och anläggning. ingår nedskrivningar med 23,4 Mkr.

Balansräkningen koncernen

Not 2 Fastigheter och anläggningar	2003	2002
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	832,7	811,9
Avyttringar under året	-3,1	-6,5
Nyanskaffningar under året	32,0	27,3
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	861,6	832,7
Ingående ackumulerade avskrivningar	-227,3	-204,9
Avyttringar under året	2,3	1,1
Nedskrivningar	-23,4	0,0
Årets avskrivning	-22,8	-23,5
Utgående ackumulerade avskrivningar	-271,2	-227,3
Pågående ombyggnad	0,0	18,1
Utgående bokfört värde	590,4	623,5

Not 3 Maskiner och inventarier	2003	2002
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	145,4	138,5
Nyanskaffningar under året	5,7	7,4
Försäljningar/utrangeringar under året	-0,4	-0,5
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	150,7	145,4
Ingående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-65,6	-55,2
Försäljningar/utrangeringar under året	0,4	0,5
Årets avskrivning	-11,8	-10,9
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-77,0	-65,6
Utgående bokfört värde	73,7	79,8

Not 4 Finansiella anläggningstillgångar	2003	2002
Aktier och andelar	1,7	1,8
Obligationer	6,0	6,0
Summa	7,7	7,8

Not 5 Eget kapital	2003	2002
Kommunens eget kapital	238,1	245,9
Bundna reserver i bolagskoncernen	4,1	4,1
Fritt eget kapital i bolagskoncernen	31,4	30,5
Årets resultat	-2,3	-2,0
Summa	271,3	278,5

Resultaträkningen i kommunen

Not 6 Avskrivningar	2003	2002
Materiella anläggningstillgångar		
Byggnader och anläggningar	28,0	20,3
Inventarier	10,7	10,0
Summa	38,7	30,3

I avskrivningen år 2003 på 28 Mkr för byggnader och anläggningar ingår nedskrivning med 8,4 Mkr.

Not 7 Skatteintäkter	2003	2002
Kommunalskatt	304,4	290,3
Mellankommunal utjämning	-0,4	-0,7
Slutavräkning skatt 2001	0,0	2,1
Slutavräkning skatt 2002	0,9	2,1
Prel slutavräkning skatt 2003	-3,0	0,0
Övriga skatteintäkter	1,0	1,1
Summa	302,9	294,9

Not 8 Generella statsbidrag	2003	2002
Generella statsbidrag	44,7	45,9
Generellt sysselsättningsstöd	2,8	2,5
Nyanställningsstöd	-0,4	0,4
Utjämning	70,5	61,1
Mervärdesskatt Ludvika	0,0	0,0
Införandeavdrag	-2,1	-2,2
Summa	115,5	107,7

Not 9 Finansiella intäkter	2003	2002
Räntor likvida medel	0,8	1,0
Räntor utlämnade lån	2,7	3,4
Övriga räntor	0,0	0,1
Kursvinster	0,3	0,2
Terminssäkring USD	9,8	9,8
Summa	13,6	14,5

Not 10 Finansiella kostnader	2003	2002
Räntor anläggningslån	11,6	12,9
Ränta pensionsskuld	0,2	0,1
Övriga finansiella kostnader	0,9	0,9
Summa	12,7	13,9

Not 11 Fastigheter och anläggningar	2003	2002
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	599,1	580,5
Avyttringar under året	-3,1	-3,4
Nyanskaffningar under året	31,8	22,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	627,8	599,1
Ingående ackumulerade avskrivningar	-205,7	-186,2
Avyttringar under året	2,3	0,8
Nedskrivningar	-8,4	0,0
Årets avskrivning	-19,5	-20,3
Utgående ackumulerade avskrivningar	-231,3	-205,7
Pågående ombyggnad	0,0	18,1
Utgående bokfört värde	396,5	411,5
Specifikation av bokförda värden		
Markreserv	32,0	31,7
Verksamhetsfastigheter	171,1	138,8
Fastigheter för affärsverksamhet	36,8	48,6
Publika fastigheter	19,4	20,5
Fastigheter för annan verksamhet	137,2	153,8
Pågående nybyggnader	0,0	18,1
Summa	396,5	411,5

Not 12 Maskiner och inventarier	2003	2002
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	127,3	120,3
Nyanskaffningar under året	4,5	7,0
Försäljningar/utrangeringar under året	0,0	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	131,8	127,3
Ingående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-59,7	-49,7
Försäljningar/utrangeringar under året	0,0	0,0
Årets avskrivning	-10,8	-10,0
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	-70,5	-59,7
Utgående bokfört värde	61,3	67,6

Not 13 Finansiella anläggningstillgångar	2003	2002
Aktier i koncernföretag	5,7	5,7
Övriga aktier och andelar	1,7	1,7
Obligationer	6,0	6,0
Långfristig fordran koncernföretag	59,8	61,7
Summa	73,2	75,1

Not 14 Kortfristiga fordringar	2003	2002
Kundfordringar	3,8	2,5
Mervärdesskatt	4,5	4,9
Kortfristig del av långfristig fordran	1,9	6,2
Avräkning koncernbolag	13,1	9,6
Skatte- och bidragsfordran	3,2	7,3
Stiftelsen Baldersnäs	2,5	1,6
Förutbetalda kostnader	0,9	4,1
Upplupna intäkter	4,6	7,0
Övriga fordringar	2,0	2,0
Summa	36,5	45,2

Not 15 Eget kapital	2003	2002
Ingående balans	238,1	245,9
Årets resultat	8,0	-2,8
Summa	246,1	243,1

Byte av redovisningsprincip har skett när det gäller skuld- och kostnadsbokföring av lärare och uppehållsanställdas semesterlön. Därmed har ingående balans för bokföringsåret 2003 justerats.

I det egna kapitalet ingår:

Renhållningsfond	0,5	0,5
Vatten- och avloppsfond	1,4	2,8
Fjärrvärmefond	3,6	2,5
Summa	5,5	5,8

Not 16 Långfristiga skulder	2003	2002
Lån i banker och kreditinstitut	230,7	241,8
Utlandslån	23,8	25,3
Ej realiserade kursförluster	0,1	0,4
Övriga långfristiga skulder	8,0	8,0
Summa	262,6	275,5

Övriga långfristiga skulder består av omklassificering av investeringsbidrag från stiftelsen Stenebyskolan på 8 Mkr. Detta redovisas nu som långfristig skuld och som anläggningstillgång för både år 2002 och år 2003 (hänvisning till not 11).

Not 17 Kortfristiga skulder	2003	2002
Leverantörsskulder	24,0	26,6
Kortfristig del av långfristig skuld	12,3	10,4
Mervärdesskatt	1,4	1,5
Personalskatter	5,9	5,6
Upplupna personalkostnader	27,6	24,0
Kortfristig del av pensionsskuld	7,9	8,0
Upplupna räntekostnader	2,2	2,7
Övriga upplupna kostnader	2,9	4,7
Förutbetalda intäkter	2,8	3,4
Övriga kortfristiga skulder	6,9	7,6
Summa	93,9	94,5

Redovisningsprinciper

Redovisningen har upprättats enligt kommunala redovisningslagen samt med tillämpning av rekommendationer som utfärdats av Rådet för kommunal redovisning.

Leverantörsfakturor inkomna efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret, har i huvudsak skuldbokförts och belastat årets redovisning.

Löner, semesterersättningar övriga löneförmåner har i största möjliga utsträckning periodiserats till rätt år.

Sociala avgifter har bokförts i form av procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen.

Kostnadsräntor hörande till redovisningsåret men där betalning skett efter årsskiftet har förts upp som skuld i bokslutet.

Utställda fakturor efter årsskiftet, men hänförliga till redovisningsåret, har i flertalet fall fodringförts och tillgodogjorts årets redovisning (konsumtionsavgifter, hyror m.fl. avgifter).

Statsbidrag till diverse verksamheter har periodiserats.

Anläggningstillgångar upptas till anskaffningskostnaden minus eventuella investeringsbidrag. Avskrivningar sker således inte på tillgångarnas bidragsfinansierade del. Avskrivningar beräknas ej för aktier, andelar, konstverk, mark och pågående investeringsprojekt. För övriga anläggningstillgångar sker planenliga avskrivningar med utgångspunkt från tillgångarnas förväntade ekonomiska livslängd. Vid bestämning av ekonomisk livslängd följs i all väsentlighet Svenska Kommunförbundets rekommendationer.

Kapitaltjänstkostnader

Avskrivningar beräknas som regel på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde.

Intern ränta beräknas på tillgångarnas bokförda värden. Årets räntesats var 6,0%.

Samtliga **leasingkostnader** redovisas som operationell leasing.

6. Historisk resultatjämförelse fem år i sammandrag

RESULTATRÄKNING FÖR BENGTSFORS KOMMUN FÖR FEM ÅR

Belopp i mkr	2003	2002	2001	2000	1999
Verksamhetens intäkter	146,4	141,0	153,3	147,9	140,5
Verksamhetens kostnader	-519,0	-516,7	-513,3	-477	-449,5
Avskrivningar	-38,7	-30,3	-30,2	-25,7	-53,8
Verksamhetens nettokostnader	-411,3	-406,0	-390,2	-354,8	-362,8
Skatteintäkter	302,9	294,9	298,1	277,3	262,4
Generella statsbidrag	115,5	107,7	92,6	88,1	89,4
Finansiella intäkter	13,6	14,5	10,3	11,8	14,7
Finansiella kostnader	-12,7	-13,9	-15,6	-16,9	-15,3
Resultat före extraordinära poster	8,0	-2,8	-4,8	5,5	-11,6
Extraordinära intäkter	0,0	0,0	0	0	26
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0	0	-26
ÅRETS RESULTAT	8,0	-2,8	-4,8	5,5	-11,6

NYCKELTAL FÖR BENGTSFORS KOMMUN FEM ÅR I SAMMANDRAG

	2003	2002	2001	2000	1999
Antal invånare 31/12	10 436	10 516	10 685	10 896	11 032
Utdebitering per skattekrona					
Kommunal skattesats	22,54	21,99	21,99	21,99	21,99
Finansiella mått					
Soliditet	40,3	39,4	40,2	40,9	43,2
Eget kapital (mkr)	246,1	243,1	245,9	252,8	250,5
Totala tillgångar/invånare (kr)	58 471	58 692	57 239	56 736	52 529
Låneskuld/invånare (kr)	25 163	26 198	24 941	23 586	21 401
Låneskuld i % av anläggningstillgångar	49,5	49,5	49,5	46,1	46,1
Rörelsekapital (mkr)	-14,7	-33,6	-21,5	-32,6	3,0
Finansnetto (mkr)	0,9	0,6	-5,3	-5,1	-0,6
Skatteintäkter/invånare (kr)	40 091	38 285	36 565	33 535	31 889
Personal					
Personalkostnader totalt (mkr)	314,6	312,7	295,8	272,0	257,7

Bengtsfors kommun

Majbergsvägen 1, 666 21 Bengtsfors
Tel växel: 0531-52 60 00, Fax: 0531-124 52
E-post: kommun@bengtsfors.se
www.bengtsfors.se